

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

30. De decimis, primitiis, & oblationibus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

rium reprobatur; unde *naturalia* Parochiæ sunt prædicta jura, non *essentialia*, de quib. in priori Resp.

Qua hîc Quæri possent de officio Parochi, partim ex sparsim dictis potest colligi, partim videri in Trid. Sess. 24. de ref. c. 4. Sess. 25. c. 1. de ref. Demum h. n. 21. addit Engel, jurisdictionem in foro externo nullam Parocho competere; posse autem jurisdictionem fori interni non in propriâ tantum Parochiâ, sed etiam in alienâ erga suos subditos (modo id fiat privâtim & absque disturbio) exercere.

TITULUS. XXX.

De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

Q. 1. Quid & quotuplices sint decima? Resp. 1. Decimæ scil. Ecclesiasticæ *objectivè* sumptæ sunt de jure decima pars fructuum & lucrorum justè acquisite Ecclesiæ Ministris solvenda, in recognitionem universalis & supremi domini Deo debita. *Formaliter* sunt jus vel facultas exigendi decimam istam partem. 2. Decimæ Ecclesiasticæ aliæ sunt *strictè Ecclesiasticæ* vel *spirituales*, quæ scil. statum suum primævum retinent, & Ministris Ecclesiæ solvuntur tanquam stipendia ob spirituales eorum functiones; aliæ *temporales*, *minus strictè Ecclesiasticæ*, quæ quidem ad sustentandos Ecclesiæ Ministros primitus fuerunt

L 5 insti-

instituta, dein tamen autoritate legitima in feudum &c. obvenerunt. Si jus decimarum vel decimæ etiam quoad proprietatem in laicos transferantur, titulo spirituali penitus extincto, quod potest solus Papa, dicuntur decimæ *merè laicales & secularizata*. 3. Aliæ *reales* seu *prædiales*, ex fructibus fundorum prædicti solitæ; aliæ *personales*, quæ solvuntur ex lucro, hominis industriâ quæsito. Reales dividuntur in *Majores*, & *Minores* sive *minutæ* item in decimas *Novalium*, quæ petuntur in terris noviter coli cœptis, & in *veteres* seu *antiquas*.

Q. 2. Quo jure debeantur decimæ? Resp. 1. Decimæ spectatæ *materialiter* pro necessaria Ministrorum Ecclesiæ sustentatione ipsis adhuc debentur non tantum jure divino. *Matth. 23. 10. 1. Cor. 9. v. 7. 11. 17. &c.* sed etiam naturali quia recta ratio dicitur, laborantibus in aliorum gratiam stipendium justum solvendum. *Summa formaliter* non nisi jure Ecclesiastico debentur. Ratio, quia partem decimam nec jus naturale nec jus divinum N. L. determinavit.

Q. 3. Cuiam debeantur decimæ? Resp. 1. Olim diocesibus nondum in Parochias divisas pertinebant cujusque diocesis decimæ ad Clerum eisdem diocesanos, quæ ab Episcopo colligebantur & dein cum proportione in Clericos distribuebantur. *can. 1. & 3. caus. 17. q. 7.* hodie vendæ sunt de *jure communi* Parocho proprio qui super earundem perceptione habet fundatum in

in jure intentionem contra quemcunque, etiam
Episcopum. *c. 29. 30. h. t. c. fin. de restit. spol. in 6.*
Calus, in quibus debeantur etiamnum integræ
Episcopo, recenset Schmalzgr. *h. n. 27.*

Resp. 2. In specie. Decimæ *personales* debentur
Parocho illi, qui Sacramenta alicui ex obliga-
tione administrat. *c. fin. de Paroch. c. 20. h. t.*
decimæ *prædiales* illi Parocho, in cujus districtu
sunt prædia, vel intra cujus fines pascuntur
animalia, ex quorum foetura dantur. *c. 4. 13. 16.*
h. t.

Resp. 3. Decimæ *Novalium* improprie dicto-
rum, si præcisè scil. mutetur facies soli, & fiat
ex agro, v. g. vinea, pertinent ad eum, qui prius
perceperat decimas ex fructibus certæ speciei vel
ex fructibus de certis fundis. *c. 4. 30. h. t. c. 31.*
de privil. Si verò fundus, qui prius nunquam
tulit fructus decimabiles, nunc verò variatus de-
cimabiles producat, loquendum est uti de deci-
mis *Novalium* proprie dictorum in *Resp. seq.*
per *L. ult. ff. de term. mot.* & est comm. AA. in
c. 4. h. t.

Resp. 4. Decimæ *Novarum* proprie dictorum
(dum locus scil. vel terra ad culturam redigitur,
de qua non extat memoria, nec sulcus aut indi-
cium, quòd fuerit aliquando culta) præstandæ
sunt de jure comm. Parocho vel Ecclesiæ Paro-
chiali, intra cujus fines exurgunt. *c. 13. & 29. h. t.*
Si in loco ad nullam Parochiam pertinere exur-
gant, Episcopo loci *c. 13. cit.* Imo de eod. ju-
re comm. debentur Parocho tales decimæ, licet
alius

alius in eius Parochia percipiat decimas
 quas, vel ex privilegio, vel præscriptione,
 & 29. h. t. Neque aliud dicendum, etiam si
 persona Ecclesiastica sit, quæ percipiat decimas
 antiquas, c. 31. de privil. c. 25. h. t. non enim
 ret, quid ad rem faciat, siue antiquus decimas
 sit laicus, siue Clericus. textus c. 27. h. t. in
 ligi debet de casu, de quo loquitur. Non
 interim c. 29. h. t. in verbis: nisi rationabili
 sa ostendatur, conf. Engel h. t. n. 12. Pichl.
 à n. 25.

Q. 4. Quibusnam aliis possit competere jus
 mandandi? Resp. 1. Præter Parochum, cui de
 comm. competit, possunt habere jus decimarum
 alii Clerici, non Parochi, & aliæ Ecclesiæ
 culares & Regulares; idque 1. Collatione
 unione beneficii Curati. c. 30. h. t. de qua
 ne etiam ab Episcopis fieri, & parte decimarum
 Ecclesiis aliis applicari permessa, vid. Trid.
 7. c. 5. 6. 7. de ref. & c. c. 13. h. t. 2. Ex privilegio
 Apostolico. 3. Donatione laicorum
 habentium alicubi jus decimandi, c. 7. de
 qua à Præl. 4. Consuetudine, c. 18. & 29.
 5. Præscriptione, c. 29. & 31. h. t. ad quam
 currat contra Parochum aut Ecclesiam Parochialem,
 ait Pichl. h. n. 11. requiri 40. annos cum
 titulo, absque titulo tempus immemorale. c.
 de præscript. in 6. quia præscribenti jus restituitur
 6. Permutatione, si decimæ unius Ecclesiæ
 decimis alterius permutentur. c. 6. de rev. permut.
 7. Transactione, c. 2. & 8. de transact. & Pichl.
 à n. 25.

arbitros compromissarios. *c. 7. de his, quæ sunt à Pral. c. 1. de arbitr.*

Resp. 2. Laici sunt 1. capaces decimarum merè laicalium, quæ titulo merè profano instar tributi à Dominis temporalibus subinde prædiis subditorum imponuntur & exiguntur, deque iis pro libitu possunt disponere, ut patet. 2. Ante Concil. Lateran. celebratum anno 1179. poterat non tantum à S. Pontifice sed etiam ab Episcopis concedi laicis in feudum vel emphyteusim jus decimandi *utile*, id est, jus percipiendi decimam partem fructuum absque respectu ad officium spirituale. *c. 7. de his, quæ sunt à Pral. c. 13. h. t.* per dictum Conc. hæc potestas Episcopis est adempta. *can. 1. caus. 16. q. 7. c. 7. de præscript. c. 17. & 31. h. t.* potest tamen S. Pontifex adhuc hodie ita separare decimas Ecclesiæ à titulo spirituali, ut fiant quasi laicales, & laicis in perpetuum velut alia bona concedantur &c.

3. Juris decimandi *primarii & directi*, sive decimarum spiritualium & non legitimæ autoritate abstractarum à titulo spirituali sunt omnino incapaces laici. Ratio, quia jus hoc est spirituale, & Clericis competit propter ministerium spirituale; adeoque & neque primarium & directum, neque utile jus decimandi laici possunt præscribere. Ratio, quia non possunt possidere *can. 13. & 15. caus. 10. q. 1. c. 15. 17. 19. h. t. c. 7. de præscript.*

4. Quod laici defacto in multis locis possideant decimas, in eaque possessione defendantur, non provenit ex præscriptione, sed

sed ex præsumptione legitimæ concessionis
privilegii. arg. *c. 1. de præscript. in 6. c. 21.*
V. S. Vid. Engel h. t. à n. 25. usque ad n. 41.

Q. 5. Quinam ad decimas solvendas obligentur?
Resp. 1. Decimas personales, ubi adhuc sunt
usu, solvere tenentur omnes & soli baptizati
in spiritualibus alicui Parocho subiecti ab eo
tenentur Sacramenta recipere. *c. 20. 23. 21.*
Decimas prædiales solvere tenentur omnes,
intra fines Parochiæ alicujus prædium, fructum
&c. utulo non spirituali possident, *c. 4. 6. 1. 2.*
h. t. Item qui prædium vel fundum antea ob
xium decimis defacto obtinent; cujuscumque
statûs, ordinis, conditionis sint, nisi legitime
iis dandis fuerint exempti. *c. 24. h. t.* Ratio de
quia res transit cum suo onere, *L. 20. ff. de acquir. 1.*
domin. Vide Pichl. h. n. 15. ubi, quomodo
rici non Parochi & Religiosi obligati sint de
re comm. citra privilegium emptionis ad
vendas decimas prædiales, & *n. 16.* ubi, si
minus locavit prædium decimabile colono
pacto, ut conductor seu colonus omnes fructus
percipiat, solutâ certâ pensione quotannis, con
ductorem solum teneri ad decimas, uti empta
teuta tenetur. *c. 8. h. t.* Si verò tam dominus, quam
colonus fructuum partem aliquotam percipiunt
trumque pro rata teneri ad decimas. *c. 24. 21.*
h. t. Huc spectat casus, quem cum aliis recitat
Engel *h. t. n. 16.* nimir. quòd, si Titius prædium
suum vendidit Cajo, illudque tradidit, decimas
prioribus annis à Titio non solutæ, possunt
Cajo

Cajo exigi. arg. *L. 7. ff. de publican. L. 36. ff. de
jure fisci.*

Q. 6. An & quomodo possit immunitas obtineri
à solvendis decimis? Resp. ad 1. Aff. Ratio, quia
obligatio solvendi decimas, prout singulas per-
sonas respicit, non est juris naturalis aut divini,
sed positivi Ecclesiastici tantum.

Resp. ad secundum 1. Obtineri potest immuni-
tas hæc à decimis per *privilegium* non quidem
à Principe sæculari. per *c. 25. h. t.* nec ab Epi-
scopo aliisque Prælati Ecclesiasticis, utpote non
valentibus in Lege superioris dispensare, sed à
S. Pontifice concessum: patet ex privilegiis Reli-
giosorum. Privilegium hujusmodi est quidem
strictæ interpretationis, quia juri communi de-
rogat, & cedit in præjudicium tertii; non tamen
recedendum est à propria significatione verbo-
rum; adeoque concessum terminis generalibus in-
telligi debet etiam de decimis *Novalium*, arg. *c. 12.
h. t.* & de prædiis postea acquirendis. *c. 22. de
privil.* ita Pichl. *h. n. 19. licet n. 26. consentiat
nobiscum quoad ea, quæ dicta sunt h. t. Q. 3. B. 4.
Potest insuper privilegium hoc semel concessum
denuo amitti, ut patet ex *c. 9. c. 8. c. 6. h. t. & c. 15.
de privil.* 4. Obtineri potest immunitas à de-
cimis per *consuetudinem*, etiam à laicis intro-
ductam, modò aliunde habeant congruam su-
stentationem Ministri Ecclesiæ. *c. 32. in fin. h. t.*
3. Per *prescriptionem*. *c. 18. h. t. c. 1. de prescript.
in 6.* itidem à laicis, quia jus immunitatis est
quid temporale. Vide Engel *h. à n. 47.* ubi ex-
plicat*

plicat *L. cum notissimi. 7. §. fin. C. de præscrip-*
30. annor. & num. seq. plura de præscriptis
 decimarum habet. 4. Per *transactionem & ar-*
cabilem compositionem; quomodo tamen ea
 cedat, habet Schmalzgr. *h. n. 65. Pichl. n.*
 Demum allegans immunitatem, eam probare
 bet. *6. 24. h. t.*

Q. 7. Quomodo solvenda sint decima? *Resp.*
 In *prædialibus* nulla sit expensarum deductio,
4. 8. Ec. h. t. secus in *personalibus. c. 23. n.*
 2. Quomodo numeratio manipulorum, mes-
 surarum, animalium faciendæ, vide *Pichl. n.*
 32. 3. Solvendæ sunt decimæ, decimator
 ceter non exigente, quia dies interpellat pro
 ne. 4. Nec Parochus nec alius decimator
 mas sibi non solutas per vim invito potest ex-
 quere. Ratio, quia decimæ, antequam solvan-
 tur, adhuc verè sunt in bonis & dominio Pa-
 chiani, ergo propriâ autoritate occupanda non
 sunt. 5. Spectato jure communi in agro sol-
 vendæ sunt decimæ, quia hæc solutio maxime
 sincerè fieri potest; neque, seclusâ conser-
 dine, necessariò deferuntur decimæ à fidelibus
 in horrea decimatorum; quia jura hanc obli-
 gationem, maxime propriis solventium sumptibus
 faciendam non exprimunt.

Q. 8. Quis Judex sit in causis decimarum, &
qua pæna defraudantium decimas? *Resp.* ad primam
 I. Si agitur in *petitorio*, quicumque sit reus convic-
 tus, spectat cognitio causæ decimæ, & decimæ
 privativè ad judicem Ecclesiasticum. *6. 15. 25. c.*
 19.

§ 9. h. t. 2. Si agatur in *possessorio*, reus tamen conventus sit *Clericus*, iudex iterum privativè competens erit *Ecclesiasticus*. c. 2. 4. 12. de for. comp. 3. Si agatur in *possessorio*, & reus conventus sit laicus, quæstio tamen super possessione admixtam habeat quæstionem juris, iterum solus iudex *Ecclesiasticus* erit competens; quia causa hæc non temporalis, sed spiritualis est; dum autem nulla involvitur quæstio proprietatis, erit *mixti fori*, prout praxis habet.

Resp. ad secundum. Defraudantes in decimis præter reatum peccati mortalis & obligationem restitutionis incurrunt excommunicationem, si sint laici, & injustè exigant, usurpent, occupent decimas. Bull. *Cana can.* 17. vel si Religiosi, & alios à solutione decimarum retrahant. Clem. 3. §. 1. de pæn. aut ipsi injustè acceptent decimas, aut non solvant debitas, quo casu si beneficiati sint, nec moniti intra 2. menses satisfecerint, suspensi sunt ab officiis, administrationibus, & beneficiis. Clem. 1. h. t. Item renuentes solvere decimas privandi sunt sepulturâ *Ecclesiasticâ*. c. 19. h. t.

Q. 9. Quid de *Primitiis* & *Oblationibus*, de quibus est secunda rubricæ pars, dicendum? Resp. ad primum. 1. *Primitia* sunt primi fructus, qui Dei beneficio ex agris, vineis, hortis producuntur; *Primogenita* sunt primi partus animalium. Exod. 23. §. 13. & 15. Num. 18. §. 12. Deut. 16. §. 2.

2. Debentur tantum semel, & quidem in gratitudinem Deo debitam pro novis fructibus, unde

Liber III.

M

pa-

patet differentia à decimis. 3. In L. V. de
bantur primitiæ & Primogenita jure divino
L. N. ex præcepto tantum Ecclesiastico. *can.*
dist. 32. can. 65. caus. 16. q. 1. hodie contra
consuetudine passim sunt sublata. Engel. *l. 1.*
62. &c.

Resp. ad secundum 1. Oblatio proprie & p
ut hujus loci accepta est donum, quod fideles
bonis propriis & licitis ad altare Deo & Ecclesie
offerunt. 2. Ad illas faciendas *per se* nulla est
ligatio. Ratio, quia ex se sunt donum gratia
tum, neque lex adest præceptiva: per accidens
deberi possunt promissione aut voto, donatione
consuetudine, præscriptione, indigentia Ecclesie
vel Ministrorum ejus. 3. *Nisi aliud consuetudine*
mente offerentium, oblationes sive fiant ad altare,
sive ad piam imaginem, sive Parochum, sive
alius celebret, ad Parochum spectant. *c. 10. de*
prescript. c. 9. de his, quæ sunt à Pral. sacra
men oblationes in Ecclesiis Regularium ex
vilegio in Corpore Juris clauso ad Regulares
Deo servientes pertinent. *c. 1. de stat. Monast.*
c. 16. de excess. Pral. ex quibus cc. etiam probetur,
posse Religiosos, nisi Constitutiones
rum obtent, vel consuetudo, habere in
clesiis truncos, capsulas, mensas ad oblationes
fidelium recipiendas. &c.